

Specialisering: Specialpedagogik

Specialisation: Special Education

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: LSP40A

Version: 6.0

Fastställt av: Institutionsstyrelsens kursplaneutskott 2010-08-11

Gäller från: HT 2010

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Specialpedagogik (G2F)

Utbildningsområde: Undervisning

Ämnesgrupp: Pedagogik

Förkunskapskrav: För studenter som läser 210 hp:

- Godkänt resultat i Allmänt utbildningsområde 1, 30 högskolepoäng
- Godkänt resultat i en inriktning om 60 högskolepoäng
- Deltagande i Allmänt utbildningsområde 2 där minst 15 högskolepoäng ska vara godkända, därav all VFU

För studenter som läser 270 hp:

- Godkänt resultat i Allmänt utbildningsområde 1, 30 högskolepoäng
- Godkänt resultat i inriktning 1, 60 högskolepoäng och inriktning 2, 60 högskolepoäng
- Deltagande i Allmänt utbildningsområde 2 där minst 15 högskolepoäng ska vara godkända, därav all VFU

Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande I, 15 hp

Med utgångspunkt såväl i aktuell forskning på området som etablerade metoder och arbetssätt problematiseras och belyses frågor rörande hur pedagogen kan arbeta förebyggande och vilka insatser som kan vara aktuella utifrån varje enskilt barn/elev. Särskild vikt fästes vid att problematisera och belysa samhällets och förskolans/skolans förhållningssätt till individers olika förutsättningar i relation till rådande styrdokument och värdegrund. Vidare behandlas vanligen förekommande diagnoser och för- och nackdelar med dessa, psykiska som fysiska funktionshinder samt de faktorer som påverkar uppkomsten av koncentrationssvårigheter hos barn och unga. Kursen behandlar även stigmatiseringsproblematiken, mobbning, barn som far illa samt konflikthantering, kristeorier, samtalsmetodik. Slutligen problematiseras frågor rörande exkludering och inkludering samt arbetssätt, metoder och val av strategier för enskilda barn/elever.

Delkurs 2: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande II, 15 hp

Kursen bygger vidare på den föregående kursens projekt att med utgångspunkt såväl i aktuell forskning på området som etablerade metoder och arbetssätt problematisera och belysa frågor rörande hur specialpedagogen kan arbeta förebyggande och vilka insatser som kan vara aktuella utifrån varje enskilt barn. I denna delkurs fördjupas kopplingen till forskningen bl.a. genom att behandla olika teoretiska förståelsemodeller rörande läs- och skrivsvårigheter/dyslexi, tal/kommunikationshinder samt matematiksvårigheter/dyskalkyli. Vidare problematiseras och framhävs kopplingen mellan teoretisk kunskap och praktisk verksamhet samt belyses de pedagogiska resurser som förekommer inom ramarna för kursens problemområden. I anslutning här till behandlas olika synsätt kring diagnosinstrument, arbetssätt och arbetsformer, aktuell debatt kring de olika problemområdena, konsekvenser för den pedagogiska verksamheten sedd utifrån en individ-, grupp- och organisationsnivå.

Slutligen behandlas olika verktyg för analys av den egna verksamheten. Ovanstående områden problematiseras och analyseras med utgångspunkt i kategorierna kön, klass och etnicitet.

Mål

Delkurs 1: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande I, 15 hp

Studenten skall efter genomgången delkurs kunna

- beskriva/redovisa de inlärningshinder som kan finnas på organisations-, grupp- och individnivå
- redogöra för olika fysiska och psykiska funktionshinder och för vad som menas med socio-emotionella störningar samt förklara vanligen förekommande neuropsykiatriska diagnoser
- söka kunskap inom det specialpedagogiska området
- redogöra för olika pedagogiska metoder utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv
- förklara begreppen exkludering och inkludering samt belysa, problematisera och förhålla sig till samhällets syn på avvikelser och funktionshinder
- redogöra för samhällets och verksamhetens stödresurser
- redogöra för hur man genomför en kartläggning och analys som ska ligga till grund för ett åtgärdsprogram
- redogöra för betydelsen av klass, kön och etnicitet ur ett specialpedagogiskt perspektiv
- redogöra för samt tillämpa en kvantitativ forskningsmetod vid studier i förskola/skola

Delkurs 2: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande II, 15 hp

Studenten skall efter genomgången kurs kunna

- beskriva/redovisa de inlärningshinder som kan finnas på organisations-, grupp- och individnivå
- redogöra för olika synsätt på uppkomsten av läs/skrivsvårigheter, på språk/kommunikationshinder samt på matematikrelaterade svårigheter
- redogöra för olika diagnosinstrument och dess användningsområde
- analysera och motivera val av arbetssätt, innehåll och metoder utifrån barns/ungas behov
- analysera den specialpedagogiska verksamheten med utgångspunkt i begreppen kön, klass och etnicitet
- kritiskt granska aktuell forskning inom det specialpedagogiska området och med utgångspunkt häri företa självständiga pedagogiska ställningstaganden
- skriva ett åtgärdsprogram där hela lärandemiljön tas i beaktande

Undervisningsformer

Föreläsningar, seminarier, grupparbeten och fältstudier. VFU i form av enstaka dagar kan ingå i kursen.

Undervisningen bedrivs på svenska.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande I, 15 hp

Individuella skriftliga uppgifter, aktivt deltagande vid seminarier, studiegruppsträffar och gruppredovisningar.

Delkurs 2: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande II, 15 hp

Enskild skriftlig tentamen samt individuella skriftliga uppgifter, aktivt deltagande vid seminarier, studiegruppsträffar och gruppredovisningar.

Varje examination skall erbjudas vid fem (5) tillfällen, varav tre (3) inom loppet av ett år. Detta gäller även för kurser som upphör.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Delkurs 1: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande I, 15 hp

Före kursens start inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Delkursen avslutas med en utvärdering. Under kursens gång kommer också de studerande ha möjlighet att, inom kursplanens ram, påverka upplägget och innehållet. Utvärderingen sammanställs och offentliggörs i enlighet med institutionens bestämmelser och kommer att ligga till grund för framtida delkursplanering.

Delkurs 2: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande II, 15 hp

Före delkursens start inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Delkursen avslutas med en utvärdering. Under kursens gång kommer också de studerande ha möjlighet att, inom kursplanens ram, påverka upplägget och innehållet. Utvärderingen

sammanställs och offentliggörs i enlighet med institutionens bestämmelser och kommer att ligga till grund för framtida delkursplanering.

Övrigt

Kursen ingår i Lärarprogrammet.

Kursplanen är fastställd av Lärarutbildningsnämnden 2007-06-04.

Bilaga: Litteraturlista för Specialisering: Specialpedagogik (LSP40A)

Delkurs 1: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande I

15 hp

Litteratur

Beckman, Vanna. (red.) (2007). *ADHD / DAMP – en uppdatering*. Lund: Studentlitteratur (151 s.).

Egelund, Niels, Haug, Peder & Persson, Bengt. (2006). *Inkluderande pedagogik i skandinaviskt perspektiv*. Stockholm: Liber (206 s.)

Ejlertsson, Göran (2005). *Enkäten i praktiken – en handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur (153 s.)

Florian, Lani (red.) (2007). *The SAGE Handbook of Special Education*. London: Sage (en valfri artikel, ca 15 s.)

Hallerstedt, Gunilla. (red) (2006). *Diagnosens makt – Om kunskap, pengar och lidande*. Göteborg: Daidalos. (128 s.)

Nordahl, Thomas et al (2007). *Att möta beteendeproblem bland barn och ungdomar: teoretiska och praktiska perspektiv*. Stockholm: Liber. (299 s.)

Salamanca deklARATIONEN och Salamanca +10 [Elektronisk resurs]. (2006). [Stockholm]: Svenska Unescorådet. Tillgänglig på Internet: <http://www.unesco-sweden.org/shared/pdf/material/Salamanca%2007.pdf> (62 s.)

Skolverket (2006). *På andras villkor – skolans möte med elever med funktionshinder*. Stockholm: Skolverket. (72 s.).

Tideman, Magnus (2000). *Perspektiv på funktionshinder & handikapp*. Lund: Studentlitteratur. (353 s.)

En artikel i en vetenskaplig tidskrift, t.ex. i någon av följande tidskrifter (ca 15 s.):

- European Journal of Special Needs Education
- International Journal of Inclusive Education
- International Journal of Special Education
- Journal of Research in Special Educational Needs
- Journal of Special Education
- Scandinavian Journal of Disability Research

Ytterligare litteratur tillkommer enligt lärarens anvisningar (ca 50 s.)

Valbar litteratur (ca 400 s.)

Areschoug, Judith (2003): Den som icke kan tillgodogöra sig folkskolans undervisning. Sinnesslöskolan och dess elever 1900–1950. I Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (red.) *Problembarnets århundrade: Normalitet, expertis och visionen om framsteg*. Lund: Studentlitteratur. (s. 93-140).

Asmervik, Sverre, Ogden, Terje & Rygvold, Anne-Lise (2001). *Barn med behov av särskilt stöd. Grundbok i specialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur. (382 s.)

Atterström, Hans & Persson, Roland S. (2000). *Brister eller olikheter? Specialpedagogik på alternativa grundvalar*. Lund: Studentlitteratur. (67 s.)

Attwood, Tony (2000). *Om Aspergers syndrom: vägledning för pedagoger, psykologer och föräldrar*. Stockholm: Natur och Kultur. (243 s.)

Barow, Thomas (2009). *Begreppet "obildbar" som en social konstruktion. Teoretisk diskussion och praktisk tillämpning inom den svenska sinnesslövärdens under 1900-talets första hälft*. Föredrag vid den Fjärde utbildningshistoriska konferensen 1-2 oktober 2009. Uppsala: Uppsala universitet. Tillgänglig: <<http://hdl.handle.net/2320/5438>> (15 s.)

Bergström, Berit. (2001). *Alla barn har särskilda behov*. Stockholm: Runa Förlag (130 s.)

Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (2003). *I problembarnens tid*. Stockholm: Carlsson Bokförlag. (269 s.)

Dalby, Mogens, Trillingsgaard, Anegen & Østergaard, John R. (red.) (2000). *Barn som är annorlunda: hjärnans betydelse för barnets utveckling*. Lund: Studentlitteratur. (184 s.)

Drugli, May-Britt (2003). *Barn vi bekymrar oss om*. Stockholm: Liber. (189 s.)

Ejlertsson, Göran (2005). *Enkäten i praktiken – en handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur. (153 s)

European Agency for Development in Special Needs Education (2009). *Mångfaldsfrågor och specialpedagogik. Barn och elever med funktionsnedsättning och utländsk bakgrund. Sammanfattande rapport*. Odense: European Agency for Development in Special Needs Education. Tillgänglig: <<http://www.european-agency.org/publications/ereports/multicultural-diversity-and-special-needs-education/Multicultural-Diversity-SV.pdf>> (84 s.)

Fahrman, Monica (2003) *Barn i kris*. Lund: Studentlitteratur. (146 s.)

Fischbein, Siv (2003). *Mötet med alla barn: ett specialpedagogiskt perspektiv*. Stockholm: Gothia. (243 s.)

Folkman, Marie-Louise. & Svedin, Eva (2003). *Barn som inte leker - Från ensamhet till social lek*. Stockholm: Runa förlag. (135 s.)

Folkman, Marie-Louise (1998). *Utagande och inåtvända barn*. Stockholm: Runa förlag. (207 s.)

Gillberg, Christopher & Peeters Theo (2002). *Autism. Medicinska och pedagogiska aspekter*. Stockholm: Cura. (131 s.)

Gustavsson, Anders (2001). *Inifrån utanförskapet*. Lund: Studentlitteratur. (258 s.)

Göransson, Kerstin (2000). *"Om alla är lika skulle det inte vara roligt". Att bygga en skola. Samverkan mellan särskola och grundskola*. Stockholm: Stiftelsen ala. (159 s.)

Göransson, Kerstin (2004). *Barn som blir elever: om olikheter, undervisning och inkludering*. Stockholm: Ala. (235 s.)

Holmqvist, Mona (red.) (2004). *En främmande värld. Om lärande och autism*. Lund: Studentlitteratur. (224 s.)

Jakobsson, Inga-Lill (2002). *Diagnos i skolan. En studie av skolsituationer för elever med syndromdiagnos*. Diss. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis. (227 s.)

Johannesson, Eva (2003). *Barn med socio-emotionella problem*. Lund: Studentlitteratur. (142 s.)

Jørgensen, Margot & Schreiner, Peter (2001). *Fighterrelationen – Barns kamp med vuxna*. 4., omarb. uppl. Göteborg: Ninac. (166 s.)

Kadesjö, Björn (2000). *Barn med koncentrationssvårigheter*. Stockholm: Liber utbildning. (218 s.)

Lagerheim, Berit (1998). *Att utvecklas med handikapp: möjligheter och begränsningar hos barnet, familjen och omgivningen*. Stockholm: Liber. (242 s.)

Linder, Anne & Breinhild Mortensen, Stina (2008). *Glädjens pedagogik*. Lund: Studentlitteratur. (172 s.)

Maltén Arne (1998). *Kommunikation och konflikthantering*. Lund: Studentlitteratur. (208 s.)

Rabe, Tullie & Hill, Anders (red.) (2001). *Boken om integrering. Idé, teori och praktik*. Malmö: Corona. (170 s.).

Rakstang, Eck & Rognhaug, Berit (red.) (1995). *Specialpedagogik i förskolan*. Lund: Studentlitteratur. (246 s.)

Rojas, Mauricio (2001) *Sveriges oälskade barn: att vara svensk men ändå inte*. Stockholm: Bromberg. (134 s.)

Sigsgaard, Erik (2003) *Utsköld*. Stockholm: Liber. (272 s.)

Sjöwall, Anna (2003) *Kulturmöten i barnomsorg och skola: antirasistiskt arbete med barn*. Lund: Studentlitteratur. (147 s.)

SOU 2003:35. (2003). *För den jag är. Om utbildning och utvecklingsstörning*. Delbetänkande av Carlbeck-kommittén. Kap. 5, 7-8, 11-12. Stockholm: Regeringskansliet.

Tillgänglig: <<http://www.regeringen.se/propositioner/sou/sou2003.htm>>. (126 s.)

Specialpedagogiska skolmyndigheten (2008). *Specialpedagogik i mångfaldens Sverige. Om elever med utländsk bakgrund i*

särskolan. En sammanfattande rapport. Stockholm: SPSM. Tillgänglig:
<http://www.butiken.spsm.se/produkt/katalog_filer/00125.pdf> (42 s.)

Tamm, Maare (2003). *Barn och rädsla*. Lund: Studentlitteratur. (245 s.)

Tideman, Magnus (red.). (2004). *Den stora utmaningen: om att se olikhet som resurs i skolan. En studie om "elever i behov av särskilt stöd" och definitionen av normalitet och avvikelse i skolan*. Halmstad: Wigforssinstitutet för välfärdsforskning, Höghskolan i Malmö. (348 s.)

Wrangsjö, Björn. (red.). (2002). *Barn som märks: utvecklingspsykologiska möjligheter och svårigheter*. Stockholm: Natur och Kultur. (287 s.)

Eller annan relevant litteratur som väljs i samråd mellan kursdeltagaren och kursledning.

Delkurs 2: Perspektiv på hinder för utveckling och lärande

II, 15 hp

Litteratur

Allan, Julie (2006). The repetition of exclusion. *International Journal of Inclusive Education* vol. 10 no. 2-3 s. 121-133 (12 s.)

Doverborg, Elisabet & Pramling Samuelsson, Ingrid (2001). *Förskolebarn i matematikens värld*. Stockholm: Liber. (146 s.)
alt.

Malmer, Gudrun (2002). *Bra matematik för alla: nödvändig för elever med inlärningssvårigheter*. Lund: Studentlitteratur. (240 s.)

Elbro, Carsten (2004). *Läsning och läsundervisning*. Stockholm: Liber. (239 s.)
alt

Fridolfsson, Inger (2008). *Grunderna i läs- och skrivinlärning*. Lund: Studentlitteratur. (284 s.)

Eriksen Hagtvet, Bente (2006). *Språkstimulering, D. 2, Aktiviteter och åtgärder*. Stockholm: Natur och kultur. (272 s.)

Kinge, Emelie (2008). *Barnsamtal – den framgångsrika samvaron och samtalets betydelse för barn med samspelssvårigheter*. Lund: Studentlitteratur. (208 s.)

Lindö, Rigmor (2002). *Det gränslösa språkrummet*. Lund: Studentlitteratur. (253 s.)

Lundberg, Ingvar & Sterner, Görel (2006) *Räknesvårigheter och lässvårigheter under de första skolåren – hur hänger de ihop?* Stockholm: Natur och Kultur. (172 s.)

Myhrberg, Mats & Lange, Anna-Lena (2006) *Identifiering, diagnostik samt specialpedagogiska insatser för elever med läs- och skrivsvårigheter – Konsensusprojektet*. Stockholm: Specialpedagogiska institutet och Lärarhögskolan i Stockholm. (116 s.)

Taube, Karin (2007). *Läsinlärning och självförtroende*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag. (143 s.)

Valbar litteratur (ca 400 s)

Adler, Björn (2007). *Dyskalkyli och matematik: en handbok i dyskalkyli*. Höllviken: NU- förlaget. (288 s.)

Ahlberg, Ann (2001). *Lärande och delaktighet*. Lund: Studentlitteratur. (173 s.)

Allard, Birgita, Rudqvist, Margret & Sundblad, Bo (2001) *Nya lusboken. En bok om läsutveckling*. Stockholm: Bonnier utbildning. (176 s.)

Björk, Maj & Liberg, Caroline (2000). *Vägar in i skriftspråket tillsammans och på egen hand*. Stockholm: Natur och Kultur. (166 s.)

Dahlgren, Gösta (red.). (1999). *Barn upptäcker skriftspråket*. Stockholm: Liber. (158 s.)

Dysthe, Olga (1996). *Det flerstämmiga klassrummet*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. (246 s.)

- Ericsson, Britta (2007). *Utredningar av läs- och skrivsvårigheter*. Lund: Studentlitteratur. (264 s.)
- Eriksen Hagtvæt, Bente (2002). *Skriftspråksutveckling genom lek (: hur skriftspråket kan stimuleras i förskoleåldern)*. Stockholm: Natur och Kultur. (158 s.)
- Höien, Torleiv & Lundberg, Ingvar (1999). *Dyslexi – Från teori till praktik*. Stockholm: Natur och Kultur. (359 s.)
- Juhlin, Lotta (2009). *Tala ut och prata på*. Lund: Studentlitteratur. (333 s.)
- Liberg, Caroline. (2006). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Lund: Studentlitteratur. (212 s.)
- Ljungblad, Ann-Louise (2001). *Att räkna med barn i specifika matematiksvårigheter*. Varberg: Argument. (224 s.)
- Lundberg, Ingvar & Herrlin, Katarina (2003). *God läsutveckling – Kartläggning och övningar*. Stockholm: Natur och Kultur. (72 s.)
- Lundgren, Torbjörn. (2007). *Språk, kunskap och mänskliga förmågor*. Lund: Studentlitteratur. (360 s.)
- Lyckas med läsning. Läs- och skrivinlärning i Nya Zeeland*. (2001). Stockholm: Bonnier utbildning. (154 s.)
- Löwing, Madeleine. (2006). *Matematikundervisningens dilemma*. Lund: Studentlitteratur. (258 s.)
- Magne, Olof (1998). *Att lyckas med matematik i grundskolan*. Lund: Studentlitteratur. (292 s.)
- Zetterqvist Nelson, Karin (2003). *Dyslexi – en diagnos på gott och ont*. Lund: Studentlitteratur. (312 s.)
- Smith, Frank (2000). *Läsning*. Stockholm: Liber. (229 s.) Stadler, Ester (1998). *Läs och skrivinlärning*. Lund: Studentlitteratur. (104 s.)

Välj ovan alt föreslå annan relevant litteratur som väljs i samråd mellan kursdeltagaren och kursledning.